

OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖN ASETUS SAAVUTETTAVUUSKIRJASTO CELIAN JOHTOKUNNASTA JA PISTEKIRJOITUKSEN NEUVOTTELUKUNNASTA

1 Asian tausta ja asetusehdotuksen pääasiallinen sisältö

Uusi laki Saavutettavuuskirjasto Celiasta (/2022) tulee voimaan 1.1.2023 alkaen. Lailla kumotaan voimassa oleva laki näkövammaisten kirjastosta (638/1996). Samalla kumoutuu lain valtuutussäännöksen nojalla annettu asetus näkövammaisten kirjastosta (639/1996).

Saavutettavuuskirjasto Celiasta annetussa laissa säädetään kirjaston kahdesta eri toimielimestä, kirjaston johtokunnasta (7 §) sekä pistekirjoituksen neuvottelukunnasta (9 §).

Lain 7 §:n 1 momentin mukaan kirjastolla on johtokunta, jonka jäsenet opetus- ja kulttuuriministeriö nimittää enintään neljäksi vuodeksi kerrallaan. Johtokunnassa on puheenjohtaja, varapuheenjohtaja ja enintään yksitoista muuta jäsentä. Lain 9 §:n 1 momentin mukaan kirjaston yhteydessä toimii pistekirjoituksen neuvottelukunta, jonka jäsenet nimittää Saavutettavuuskirjasto Celia enintään neljäksi vuodeksi kerrallaan. Neuvottelukuntaan kuuluu puheenjohtaja ja enintään kuusi muuta jäsentä.

Kirjaston johtokunnan kokoonpanoa koskeva sääntely asetustasolla pysyisi pääosin ennallaan, eli voimassa olevan asetuksen 1 §:n 2 momentin ja 3 momentin mukaisina. Johtokunnan kokoonpanoa esitetään kuitenkin muutettavaksi siten, että vähintään yhden johtokunnan jäsenen tulisi edustaa kirjastoalaa ja yhden jäsenen vähintään opetusalaa. Johtokunnassa on hyvä olla laaja edustus kirjaston sidosryhmistä, ja olisi tärkeää, että myös jatkossa kirjaston keskeiset sidosryhmät osallistuisivat kirjastoa koskevaan päätöksentekoon.

Tämän lisäksi sekä kirjaston johtokunnan että pistekirjoituksen neuvottelukunnan kokouksen päätösvaltaisuutta koskevaa sääntelyä esitetään muutettavaksi siten, että kokouksen päätösvaltaisuus ei olisi riippuvainen jäsenten henkilökohtaisesta läsnäolosta, eli sähköisten kokousten järjestäminen olisi myös mahdollista.

Pistekirjoituksen neuvottelukunnan kokoonpanoa koskeva sääntely asetustasolla pysyisi pääosin voimassa olevan asetuksen 12 §:n 2 momentin mukaisena, mutta kokoonpanosta kuitenkin esitetään poistettavaksi edellytys äänikirjatuotannon edustajasta. Tarkoituksena on, että jatkossa neuvottelukunnan tehtävät kohdistuisivat ensisijaisesti pistemateriaaleihin, minkä vuoksi äänikirjatuotannon edustus neuvottelukunnassa ei olisi enää tarpeen.

Neuvottelukunnan tehtäviä koskeva sääntely asetustasolla pysyisi myös pääosin ennallaan, eli voimassa olevan asetuksen 14 §:n mukaisena, mutta neuvottelukunnan tehtävistä esitetään poistettavaksi ohjeistuksen laatiminen äänikirjojen käyttäjille ja tekijöille. Tarkoituksena on, että jatkossa neuvottelukunnan tehtävät kohdistuisivat ensisijaisesti pistemateriaaleihin, minkä vuoksi edellä mainittu tehtävä ei ole enää tarkoituksenmukainen.

2 Asetuksenantovaltuus

Saavutettavuuskirjasto Celiasta annetun lain (/2022) 7 §:n 4 momentin mukaan johtokunnan kokoonpanosta voidaan säätää tarkemmin opetus- ja kulttuuriministeriön asetuksella. Opetus- ja kulttuuriministeriön asetuksella voidaan lisäksi säätää johtokunnan päätösvaltaisuudesta ja kokouspalkkioista.

Lisäksi lain 9 §:n 3 momentin mukaan neuvottelukunnan kokoonpanosta ja tehtävistä voidaan säätää tarkemmin opetus- ja kulttuuriministeriön asetuksella. Opetus- ja kulttuuriministeriön asetuksella voidaan lisäksi säätää neuvottelukunnan päätösvaltaisuudesta ja kokouspalkkioista.

3 Asetusehdotuksen sisältö

1 § *Johtokunnan kokoonpano ja kokouspalkkiot*

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin johtokunnan kokoonpanosta. Johtokunnan kokoonpanossa vähintään kolmen jäsenen tulisi edustaa valtakunnallisia vammaisjärjestöjä sekä vähintään yhden jäsenen kirjastoalaa ja vähintään yhden jäsenen opetusalaa. Lisäksi johtokunnan kokoonpanossa jäsenenä olisivat Saavutettavuuskirjasto Celian johtaja ja yksi kirjaston henkilöstön keskuudestaan valitsema henkilö. Johtokunnan kokoonpanossa tulisi ottaa huomioon suomen- ja ruotsinkielisen väestön edustus.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin johtokunnan jäsenille maksettavista palkkioista. Johtokunnan puheenjohtajalle, varapuheenjohtajalle ja jäsenelle voidaan siten maksaa kokouspalkkio, joka olisi kulloinkin voimassa olevan kokouspalkkioista annetun valtiovaraministeriön suosituksen mukainen.

Johtokunnan jäsenille voidaan tarpeesta riippuen maksaa myös korvauksia kokouksiin liittyvistä matkakustannuksista. Matkakustannusten korvaamiseen sovelletaan valtion virka- ja työehtosopimusta matkakustannusten korvaamisesta.

2 § *Johtokunnan päätösvaltaisuus*

Pykälässä säädettäisiin johtokunnan päätösvaltaisuudesta. Pykälän 1 momentin mukaan johtokunta olisi päätösvaltainen, kun päätöksentekoon osallistuisi puheenjohtajan tai varapuheenjohtajan lisäksi yli puolet johtokunnan jäsenistä. Pykälän 2 momentin mukaan asiat ratkaistaan yksinkertaisella äänten enemmistöllä. Äänten mennessä tasan ratkaisee puheenjohtajan ääni.

Pykälä vastaisi pääosin voimassa olevan asetuksen 3 §:ää, mutta kokouksen päätösvaltaisuus ei olisi riippuvainen jäsenten henkilökohtaisesta läsnäolosta. Siten kokoukseen osallistuva johtokunnan jäsen katsottaisiin läsnä olevaksi, kun hän kokouksessa ottaa osaa asian käsittelyyn joko paikalla olevana tai osallistumalla kokoukseen sähköisesti.

3 § *Pistekirjoituksen neuvottelukunnan kokoonpano ja palkkiot*

Pykälässä säädettäisiin pistekirjoituksen neuvottelukunnan kokoonpanosta ja palkki-oista. Pykälän 1 momentin mukaan neuvottelukunnan kokoonpanossa tulisi olla näkövammaispedagogiikan, opetusalan, pistekirjoitusjärjestelmän ja -tuotannon sekä kiel-
lenhuollon edustus. Neuvottelukunnan kokoonpanossa tulisi ottaa huomioon suomen-
ja ruotsinkielisen väestön edustus. Saavutettavuuskirjasto Celia:n johtajalla on oikeus
osallistua neuvottelukunnan kokouksiin.

Pykälä säilyisi pääosin voimassa olevan asetuksen 12 §:n 2 momentin mukaisena,
mutta kokoonpanosta esitetään poistettavaksi edellytys äänikirjatuotannon edustajasta.

Pykälän 2 momentin mukaan neuvottelukunnan puheenjohtajalle ja muille jäsenille
sekä asiantuntijoille voidaan suorittaa kokouspalkkiota sen mukaan kuin Saavutetta-
vuuskirjasto Celia päättää.

Neuvottelukunnan puheenjohtajalle, jäsenille ja asiantuntijoille voidaan siten maksaa
kokouspalkkio, jonka tulisi olla kulloinkin voimassa olevan kokouspalkkioista annet-
tun valtiovarainministeriön suosituksen mukainen. Kokouspalkkioista päättää Saavu-
tettavuuskirjasto Celia.

Neuvottelukunnan puheenjohtajalle, jäsenille ja asiantuntijoille voidaan tarpeesta riip-
puen maksaa myös korvauksia kokouksiin liittyvistä matkakustannuksista. Matkakus-
tannusten korvaamiseen sovelletaan valtion virka- ja työehtosopimusta matkakustan-
nusten korvaamisesta.

4 § *Pistekirjoituksen neuvottelukunnan päätösvaltaisuus*

Pykälässä säädettäisiin pistekirjoituksen neuvottelukunnan päätösvaltaisuudesta. Py-
kälän mukaan neuvottelukunta on päätösvaltainen, kun päätöksentekoon osallistuu pu-
heenjohtajan lisäksi vähintään puolet jäsenistä. asiat ratkaistaan yksinkertaisella ään-
ten enemmistöllä. Äänten mennessä tasan ratkaisee puheenjohtajan ääni.

Pykälä vastaisi pääosin voimassa olevan asetuksen 13 §:ää, mutta kokouksen päätös-
valtaisuus ei olisi riippuvainen neuvottelukunnan jäsenen henkilökohtaisesta läsnä-
olosta. Siten kokoukseen osallistuva neuvottelukunnan jäsen katsottaisiin läsnä ole-
vaksi, kun hän kokouksessa ottaa osaa asian käsittelyyn joko paikalla olevana tai osal-
listumalla kokoukseen sähköisesti.

5 § *Pistekirjoituksen neuvottelukunnan tehtävät*

Pykälässä säädettäisiin pistekirjoituksen neuvottelukunnan tehtävistä. Neuvottelukun-
nan tehtävänä on: 1) antaa suosituksia pistekirjoituksen merkintätavoista kansainvä-
listä kehitystä seuraten; 2) laatia tarvittavaa ohjeistusta pistemateriaalien käyttäjille ja
tekijöille sekä näkövammaisten henkilöiden oppimateriaalien tuottajille; 3) antaa suo-
situksia näkövammaisten henkilöiden oppimateriaalin yleisistä toimituksellisista ja pe-
dagogisista suuntaviivoista; 4) tehdä aloitteita ja esityksiä toimialaansa liittyvistä asi-
oista.

Pykälä vastaisi pääosin voimassa olevan asetuksen 14 §:ää, mutta neuvottelukunnan tehtäviin ei kuuluisi enää ohjeistuksen laatiminen äänikirjojen käyttäjille ja tekijöille. Neuvottelukunnan tehtävät kohdistuisivat siten ensisijaisesti pistemateriaaleihin.

6 § *Voimaantulo*

Pykälässä säädettäisiin asetuksen voimaantulosta.

4 Vaikutukset

Asetuksella ei ole taloudellisia vaikutuksia. Johtokunnan ja neuvottelukunnan jäsenille on maksettu kokouspalkkioita ja matkakorvauksia Näkövammaisten kirjaston määrärahoista (29.80.05).

5 Asian valmistelu

Asetusehdotus on valmisteltu opetus- ja kulttuuriministeriössä virkatyönä.

Asetusehdotuksesta on pyydetty lausunto Näkövammaisten kirjastosta. Näkövammaisten kirjaston lausunnon mukaan...

Asetusehdotusta ei ole tarkastettu oikeusministeriön laintarkastusyksikössä, koska asia on yleiseltä merkitykseltään vähäinen.

6 Voimaantulo

Asetuksen olisi tarkoitus tulla voimaan 1.1.2023.